

РЕЦЕНЗИЯ

Определена съм със заповед № на Ректора на ВСУ за рецензент на дисертационен труд на г-жа Индира Самидиновна Ильясова за придобиване на научна степен доктор по професионално направление 3.6 право ,докторска програма Конституционно право.

Представеният дисертационен труд на тема: Конституционен правен статус и свободи на предприемаческата дейност в Р Казахстан“ е в обем от 200стр.,съдържащ увод, три заглави ,заключение и списък на използваната литература.

Темата е актуална, слабо разработена и от особена важност, доколкото се свързва с икономическите устои на съвременното общество.Правилно изградена структура и актуалността на темата дават възможност, авторът да изгради обоснована, научно доказана и ефективно действаща правна рамка за развитие и защита на свободата на предприемаческата дейност.

Цел на изследването е конституционния правен статус и свобода на предприемачеството.За г-жа Ильясова предприемачеството е специален вид икономическа дейност на стопанските субекти, а свободата на предприемачество е установена в чл.26 на Конституцията на Р Казахстан.

Предмет на изследване е конституционния и правен характер на свободата на предприемачеството и конкретното правно регулиране на отношенията в тази област.В тази връзка се очертава като особено актуален въпросът, за осмисляне от науката на възможностите за гарантиране свободата и защитата на предприемаческата дейност.

Авторът е изследвал и цитирал значителен обем научни разработки на национални и чуждестранни учени.

Научната новост се изразява в обстоятелството,че дисертацията е първото проведено изследване на основите на правното регулиране на свободата на предприемаческата дейност.

За първи път правото на предприемаческа дейност се разглежда в два аспекта.От една страна ,то е право на гражданите да развиват икономическа дейност по своя инициатива, а от гледна точна позициите

на конституционното право ,то се явява и правен принцип. Неговата защита е гарантирана от процесуалното законодателство.

Глава първа е посветена на конституционноправната същност и дефиниране на свободата на стопанска дейност.Авторът говори за клон на конституционното право, чийто норми осигуряват свободата на предприемаческата дейност. Отстоява се, че в сферата на предприемачеството има различни дейности като производство, търговия, финанси и др. Обосновава се,че предприемачестното е специален вид икономическа дейност на стопанските субекти/физически,юридически лица, предприятия/ и други.Тя се осъществява чрез обмен на стоки, пари, услуги ,отдаване под наем и други за реализиране на печалби за предприемача и за задоволяване потребностите на потребителите.

Научен принос в дисертационния труд е анализът,че свободата е правен принцип.Всеки човек има свобода на предприемаческа дейност. Той има правото да я упражнява .Свободата на предприемаческата дейност представлява едно от правата на човека в икономическата и социална сфера и представлява конституционно правната основа на всички дейности на предприемача като субект на правните отношения.

Предприемаческата дейност се определя от г-жа Ильясова като свързани и последователни предприети действия ,насочени към една цел.Основна цел на предприемаческата дейност е производството и предлагане на пазара на такъв продукт,за който има търсене и който носи печалба.

Свободата на предприемачеството и нейното реализиране е проява на правата и свободите на хората ,насочени към задоволяване на творческите възможности на всеки индивид .Цел е неговото реализиране в условия на конкуренция и свобода в творческата сфера.

В тази глава свободата на предприемачеството се разглежда на основата на чл.12 от Конституцията на Р Казахстан и от другия аспект. Свободата на предприемачество е и конституционен , правен принцип, който се очертава като универсален принцип на конституционното право.Обосновава се, че той се съчетава с правото на свобода, със свободата на договаряне, със свободата на конкуренцията и други .Принципът на свобода на предприемачество лежи в Конституциите на Испания,Италия и др.

Извежда се убедително изодът, че този принцип е с обществено правен характер.

Глава втора е посветена на международната и вътрешнодържавна система от действия за защита на правата и свободите на стопанските субекти. Това е централна част на дисертационния труд, посветена на правната същност на свободата на предприемаческа дейност.

Авторът правилно обосновава, че свободата на предприемаческа дейност е правната възможност на физически и юридически лица използвайки своите икономически права на труд, свобода на избор на дейност, да развиват и свободата на инициативна, независима дейност. Авторът приема, че свободата на предприемаческа дейност е необходимо условие за развитие на пазарната икономика.

Г-жа Ильясова изтъква и някои недостатъци на държавното регулиране на предприемаческата дейност като: липса на методи за наблюдение, широк спектър от дейности подлежащи на лицензиране и др.

Глава трета е посветена на усъвършенстването на националното законодателство на Р Казакстан за осигуряване на конституционния и правен статус, на правата и свободите на стопанските субекти.

Свободата на предприемаческата дейност е посочена в чл.26 от КР Казакстан. Тя обаче може да бъде ограничавана в полза на обществото, чрез различни лицензионни, разрешителни и други режими при различните видове предприемаческа дейност.

Като научен принос и новост могат да се определят очертаните и направени предложения за повишаване ефективността. Може да се посочи параграф 3.2. посветен на сравнително правния анализ на законодателството на Р Казакстан за осигуряване конституционния и правен статус на стопанските субекти и в законодателството на други държави.

Посочени са и правата на предприемача съгласно Кодекса за предприемачеството на Р Казакстан от 2015г. Прави отлично впечатление, че авторът е разгледал и българското законодателство в това число и „Националната стратегия за малките и средни предприятия на Р България

2021/2027г.Тя отразява целта на регулиране на дейността на предприемача и подобряването на бизнес средата. Също така е анализиран и чл.14 от Закона за предприятията на социалната и солидарна икономика от 2019г.Посочени са различните видове подкрепа за предприятията от страна на държавата.

В последния параграф на глава трета са разгледани конкретните задължения и отговорности на субектите ,упражняващи свободата на предприемаческата дейност.

Направени са убедително предложения де леге ференда относно правното регулиране като:

*усъвършенстване на правната уредба в областта на предприемачеството,застраховане и предприемаческия риск

*усъвършенстване на правната уредба за защита на интелектуалната собственост

*спазване на баланса на интереси на държава,предприемачи,потребители и др.

Сред научните приноси на дисертационния труд бих отличила разглеждането на предприемачеството като вид икономическа дейност,свободата на предприемачество като проява на свободата на гражданите и като правен принцип,защита свободата на предприемачество чрез набор от методи и начини, основно чрез процесуалните закони и др.

Към труда могат да бъдат направени някои пропоръки с цел неговото усъвършенстване.

Авторът говори,че свободата на предприемачеството може да се разглежда като клон на конституционното право. Ако се поддържа тази теза,то в този случай трябва да се разгледа именно по правилата на клон на правото-предмет,метод,източници,система и .т.н.

На второ място по-подробно да се отстои тезата ,че свободата на предприемачеството е правен принцип . Тук е необходимо да се отграничи от други принципи в сферата на икономиката:равнопоставеност на публична и частна собственост, пазарна икономика ,свободна стопанска инициатива и др.

По-задълбочено да се разгледат различните правни режими прилагани от държавата с оглед ограничаване свободата на предприемачество. Освен лицензионните, успешно се използват и регистрационни, разрешителни режими и други.

Да се избегват някои неочности, веднаж предприемачеството е свобода, правна възможност, друг път се дефинира като субект. Тук е необходимо да се посочат ясно сферите, за които може да се прилага различното значение на тази дума.

Запознавайки се с дисертационния труд, установих, че по тема, обем, структура, използвани източници, предложеният труд напълно отговаря на Р България, на изискванията на ЗРАСРБ на, минималните изисквания по този закон. Не съм констатирала взаимстване от други публикации, трудът е изцяло плод на аучната и вторческа дейност на госпожа Ильясова.

В заключение: давам положителна оценка на представения труд и с пълна убеденост предлагам на членовете на научното жури да присъдят научно образователната степен доктор по право, докторска програма Конституционно право към ЮФ на ВСУ.

01.03.23

Рецензент: проф д-р Христина Балабанова